

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemati nedelje in praznike.

Inserat do 9 petti vrst á 1 D, od 10—15 petti vrst á 1 D 50 n, večji inserati petti vrstá 2 D; novice, poslano, izjave, reklame, preklici petti vrstá 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponadbe beseda 75 n. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Upravnštvo "Slov. Naroda" in "Narodna tiskarna" Kraljeva ulica št. 5, pristilno. — Telefon št. 304.

Uradništvo "Slov. Narod" Kraljeva ulica št. 5, L. nadstropje

Tel. Štev. 34.

Dobje sporočila so našišana in začasno frankovana.

Rokopisov se ne vraca.

Pozemeljske številke:
v Jugoslaviji vsa dni po Din 1.
v Inozemstvu navadna dni Din 1, nedelje Din 1:25

Poština plačana v gotovini.

Slovenski Narod velja:		V Jugoslaviji	v Ljubljani	po pošti	V Inozemstvo
12 mesecev	.	Din 120—	Din 144—	Din 216—	
6	:	60—	72—	108—	
3	:	30—	36—	54—	
1	:	10—	12—	18—	

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.

Novi naročniki naj pošljajo v prvič naročnino vedno po nakaznik. Na samo pismena naročila brez poslatve denaria se ne moremo ozirati.

Univ. prof. Rado Kušel:

Konkordat in liturgični jezik.

V zadnjih dneh se mnogo piše po časopisih, da je stavila naša vlag na rimsko stolico zahteva, da naj bo v naši državi obredni jezik staroslovenski in ne več latinski in da je od pristanka najvišje cerkvene oblasti na to zahtevo odvisno, ali se konkordat sklene ali ne.

Mislim, da je za našo javnost velikega pomena, da se ta stvar objektivno razčisti in da se prihrani tukaj in nam ne potrebno razburjenje.

Konkordati so v najnovejšem času sploh zgubili aktualnost. Imeli so jo začetkom 19. stoletja, ko je tok zgodovinskih dogodkov zlomil sistem državne nadoblasti nad cerkvijo. Staatskirchentum — Združenje cerkvene organizacije v star Nemčiji in potreba, da se namesto sekulariziranih cerkvenih kneževin vstopavajo nove škofije in nadškofije, je v zvezi s takratnim pojmovanjem, da je cerkev etična veličina za se s posebnimi nalogami in lastno organizacijo, institucijo, vstvarjena od Boga, da vodi človeštvo do večnega blagra, napotila celo vrsto držav, da so se z rimsko stolico sporazumele, kako naj se cerkev udejstvuje, v katerih mejah se naj sama upravlja. Dogovori, ki so se sklenili, so priznavali cerkev v gotovem oziru kot državi ravno-pravno silo, ki ima neodvisen obstoj in razvoj, ki pa se udejstvuje deloma na polju, ki ga zahteva za se tudi država. Da se ta dvojna kompetenca, ki jo uveljavljata tako država kakor cerkev, določi sporazumno, je bila glavna naloga konkordatov. Z njimi se je hotelo začrtati meje cerkveni samoupravlji v skladu s pravnimi prepricanjem katoliških krogov na način, da bi ne trpela škodo državna suvereniteta. Tudi država ima živ interes na pravstveni vzgoji državljanov in tudi ona mora z etičnega stališča podprtati vsa stremljenja, ki merijo na njihov pozemski in z njimi tesno združeni posmrtni blagor.

Konkordati iz začetka 19. stoletja so bili praktična rešitev na sebi političnega vprašanja o razmerju cerkve do države. A kakor je politika spremenljiva, tako tudi v ob-

liki slovenskih dogovorov med najvišjo cerkveno in najvišjo državno instanco ni imela trajnega obstanka.

Novodobne teorije o suverenosti države niso priznavale cerkvi ravno-pravnega stališča poleg nje. Država cerkev ni smatrala več kot božjo institucijo s posebno nalogo, s posebno organizacijo, ampak predmet njenega interesa so bili le še člani cerkve na njenem teritoriju. Ne cerkev kot enta, temveč samo on del te celote, ki živi v mejah države, je postal merodajec, edino njenemu je posvečala država svojo pažnjo. Nanj je uporabila svoje društveno pravo, ali splošno, ali specjalno, ki ga je nalašč vstvarila. Na ta način je postala še mogoča paritetna posamniki veroizpovedanj v državi, osnovana na načelu ustavnega zajamčene svobode vere in vesti. Vse priznane veroizpovesti se smatrajo kot verske družbe, so podvržene državnemu društvenemu pravu, ki se vstvari od države same.

Mogoče je, da smatra država versko prepricanje in versko udejstevanje popolnoma za zadevo nujnega čuta posamnikov, katerim nasproti je sama indifferentna. Ta državi so verske družbe navadna društva, podvržena občnemu društvenemu pravu. Država se za potrebe bogocastja ne briga, tudi ne za versko vzgojo otrok, vse to prepušča verskim družbam samim. Ona nima napram cerkvi nikakih pravic, pa tudi nikakih dolžnosti. Kdor hoče živeti, mora skrbeti sam za potrebe bogocastja. Ta sistem se imenuje ločitev cerkve od države.

Država pa more vstvariti za verske družbe tudi posebno, od načnega različno društveno pravo, ki vsebuje vrsto deloma pogodovanih deloma otežujočih predpisov. To je sistem državnega visočanstva nad cerkvijo (Staatskirchenheit). Danes je značilna poteza tega sistema, da država svojo kompetenco napram verskim družbam sama omeji, da jim določi sama z zakonom obseg njihove samouprave, da pa jim jamči v tem okviru prost razvoj in neodvisno udejstvovanje. Ta sistem je posledica priznanja ver-

ske svobode, iz katerega izhaja prosto izvajanje verskega prepricanja po posamnikih. Zato morajo imeti tudi zvezne, ki hočejo versko življenje posamnikov voditi in pospeševati širšo ali ožjo sainopravno. Kar je izven njenih meja, pa je podvrženo nadzorstvu in vplivu.

Iz člena XII. naše ustawe sledi povsem jasno, da se je priznala naša kraljevina k temu cerkvenopolitičnemu sistemu, ki ga imenujemo z ozirom na ravnopravnost vseh priznanih veroizpovedanj tudi sistem paritetne ali pravne države. Zato je s stališča naše ustawe in z dogmatičnega načka katoliške cerkve izključeno, da bi se moglo rešiti vprašanje razmerja katoliške cerkve do naše kraljevine v celoti potom dogovora ali konkordata. Konkordat je mogoč samo glede posamnih točk tera razmerja, nikakor pa ne more urejati skupne interesne sfere, ker cerkev načelo verske svobode odklanja in ne more v tem pogledu delati nikakih koncesij. Primorana je v to zbog svojega načelnega načka, da je ona edino zvezljavna in da se enkrat v njej pridobljeno članstvo ne more več izgubiti.

Po vsem tem se zdi, da so inspiratorji konkordata premalo poznavali bistvo katoliške cerkve in tudi teoretično podlago naše ustawe, drugače bi pa ne bili kljuci katoliških krogov na posvetovanje. Nikak predstavnik katoliške cerkve ne more dajati koncesij o vprašanjih, ki so občepravnega značaja, razum rimske stolice, ki pa je na verski nauki sama po božjem pravu vezana. Zdi se, da ima nameravan konkordat samo namen, pristoriti državi gotov upлив na imenovanje škofov, ki bi se pa dal doseči ravnotako s pametnim in previdnim diplomatskim postopanjem.

Docela pa je zahteva vlade, da naj se uvede na naš kraljevini kot liturgični jezik namesto dosedanjega latinskega staroslovenski, jasen dokaz za to, da ona svoje naloge ne razumeva. Liturgični jezik ni zadeva, ki spada v državno kompetenco, ker ne kriza nobenega državnega interesa. To je nedopustno poseganje v notranji delokrog cerkve, na katerem je tej celo po ustavi zajamčena samostojnost. Vse prerekanje, pa naj bo še tako idealno zamišljeno,

no, je v tej točki popolnoma odveč. Paritetna država, kakršna je naša kraljevina na podlagi ustawe, nima niti pravice, zastopati interes svojih državljanov kot članov gotove cerkve, ker je to izključna stvar dočne verske družbe. Rimska stolica mora to zahtevi vlade odkloniti, ker ne prihaja od kompetentne strani. S tem pa je za sporazum samo posel vstvarjenja. Indispozicija, kar ne koristi ne državi ne cerkvi, pač pa izpodnaša naš ugled v inozemstvu, kjer se ne bodo mogli načuditi, da se je v teku konkordatnih pogodb mogla staviti taka zahteva, ki je na sebi za državo brez pomena. Če bi rimska stolica zahtevala hotela ustrezli, bi se moral obrniti še na predstavnike katoliške cerkve na naši državi, ki bi seveda svoje stališče zavzeli v smislu razpoloženja naših

katoliških državljanov. In vlada igra nevarno igro, ako bi se apeliralo na menjenje katolikov v Hrvatski in Bosni. O vzrokih je bolje molčati, potrebno pa je bilo, opozoriti tudi v tej točki na to, da ima tudi vlada strogo varovati svojo kompetenco, ker drugače lahko na škodo katoliških državljanov sama prepreči koristi, ki bi se dosegle s pametnim konkordatom. Konkordat naj bo sporazum med državo in cerkvijo v zadevah, ki tangirajo interes občinstva. Ako je vlada res stavila zahtovo po uvedbi staroslovenskega obrednega jezika in se ob tem zahtevi sporazum razbijje, bo upravičena domnevna, da je hotela ali svoj neuspeh s slovensko gesto prikriti, ali pa da svoje naloge od prvega začetka ni razumela.

Načrt za razdelitev Avstrije.

»POPOLO D'ITALIA«, MUSSOLINIJEVO GLASILO PREDLAGA RAZDELITEV AVSTRIJE — TIROLSKA, SALCBURŠKA ŠTAJERSKA — ITALIJANSKE, OBE AVSTRRIJ Z DUNAJEM — ČEŠKOSLOVAŠKI — KAJ PA S KORSKO?«

Rimski dopisnik »Popolo d' Italia«, organ ministrskega predsednika Mussolinija, je priobčil članek, ki je zlasti v Avstriji vzbudil veliko senzacijo. V tem članku se nasvetuje, naj se osnuje nevtralna alpska država, obstoječa iz severne Tirolske, Vorarlberške, Salcburške in Štajerske, ki bi naj bila odvisna od Italije, Dunaj z Niže in Gornej Avstrijskem bi na pripadel češkoslovaški interesni sferi. »Innsbrucker Nachrichten« komentirajo ta članek rimskega lista in poudarjajo, da ni izključeno, da bi se italijanska vlada v resnici resno ne bavila s tem načrtom. Vse kaže na to, da se je ta načrt pravzaprav rodil na znanem sestanku, ki ga je imel češki minister zunanjih del dr. Beneš svoječasno v Benetkah z italijanskim zunanjim ministrom Schanzerjem. Baje že na tem sestanku sta imenovana državnika razpravljala o možnosti razdelitve Avstrije v dve interesni sferi, italijansko in češkoslovaško, to pa za slučaj, ako bi se ponesrečila akcija za saracijo avstrijskih finanč. »Innsbrucker Nachrichten«, karor se zdi, kolikor toliko simpatizirajo s tem načrtom, ker pač menijo, da bi državica, ki bi se iznebila Dunaja, lahko gospodarsko uspevala, četudi bi bila v politični odvisnosti od Italije.

Dunajska »Neue Freie Presse« je posvetila v Mussolinijevem organu obelodanjenemu načrtu razdelitev Avstrije uvodnik, v katerem z ogrejnjem zavrača ta projekt in poudarja, da ne more verjeti na resnost takšnih načrtov, dasi priznava, da je svoječasno že državni kancelar dr. Seip načnigil, da je treba računati s katastrofalnimi posledicami za avstrijsko republiko v slučaju, ako se sanacija akcija za Avstrijo ne posreči. »Neue Freie Presse« zaključuje svoj članek z največjo resignacijo in pravi: »Treba je računati tudi s takimi načrti državnikov. Zato se moramo vesti kakor država, ki je s težavo utekla smrtni obsojni, in kot ljudje, ki imajo na razpolago samo en izhod in ki ne smejo poimljati, da bi ne nastopili z energijo in moralno resnostjo te edine rešilne poti.«

Simptomatično je, da se od časa do časa vedno ponavljajo vesti o razdelitvi Avstrije. Zdi se, da državnički vedno bolj uvidevajo, da Avstrija ni sposobna za življenje, ako bi jo tudi zasuli s samim suhim zlatom. Zavedajo se, da bo končno vendarle potreba ugriziti v kisko jabolka, t. j. ali dovoliti, da se Avstrija združi z Nemčijo, ali pa, da se razdeli med sosedne države.

Češ na ples, tedaj le v fraku ali brez pa sem odšel kot Adam ... Pri moji veri! Ej, to ti je bila senzacija, navdušenje, furor, ker vedeti moraš, da sem v telo lep kot ženska!«

»E!«

»Pri moji veri ... Vsi so letali za meno!«

»Si razstavil v Salonn?«

»V Salonn? Kdo bi razstavljal tam? Sami bušci! Opičji Francozi. Prinesel sem sliko, oni pa so me pognali k hudiču. Prokleti opice. Toda slika je bila krasna! Le poslušaj! Stojo preprosto dekle in drži v roki čapljivo. Slika se imenuje »Nesmrtnost«.«

»Prav dobro se imenuje. In je niso sprejeli?«

»Rekel sem ti, da so me nagnali. Vprašajo me, kaj pomeni to dekle? — Življenje, odgovorim. — In ta čaplja? — duša. Življenje je zgrabilo dušo in je ne izpusti. Kaj ni dobro?«

»In življenje je bilo priprsto?«

»Seveda. Reci sam, če ni tako? Kdo je torej idiot: jaz ali oni?«

»Kaj jaz vem ...«

»No viđi ... Seveda ... Ali misliš ti tu še dolgo ostati?«

»Do smrti.«

»Potem na vsak način še kake dva ali tri dni?«

(Dalek prih.)

Kornel Makuszynski:

Zgodba o slikarju.

(Dalek.)

Dam vam jaz za pot! Vi ste nenavaden talentiran, pa vam dam za pot!«

Slikar ga je pogledal nezaupno. »Veruje mi, je govoril dalek, »da storim to radi vašega talenta.«

»Potem delate slabo ...«

»Pa zakaj?«

»Ker sem ničvrednež in smatram vsekaga, ki mi hoče dobro, za Idiotca.«

Mecen se je zopet zasmjal.

»Polni ste humorja, pa bl še obupavali. Odpotovali boste na jug in vse bo dobro.«

»O, ne vse! ... Vaš denar bo slabo naletel.«

»O, ne bojte se, tudi zato sem še pobrigal. Nočem vam dati kot miloščino, nočem vas žaliti ...«

Slikar je poredno zažmignil z enim očesom.

»Da vas ne užalim, ne bom vam dal zabavac, je rekel mecen, »ne potrebuje nikake miloščine. Imate talent in lahko diktirate pogoje. Ni res tako? Nišam prav?«

Zanimivo je, da »Popolo d'Italia« nikjer ne omenja Koroške. Ali misli Italija Koroško enostavno pobasati v svojo malho, ali morda misli porabiti Koroško za nekakso vado ali nagrado Jugoslaviji, da bi tudi ona privolila v Mussolinijev načrt, da se Avstria razdeli v glavnem med Italijo in Češko-slovaško?

Ako bi postal načrt fašistovskega glavnega glasila v resnici aktualen, bi morda naša vlada načelno ne nasprotovala ideji razdelitve avstrijske republike, seveda samo pod pogome, da tu di naša država pride na svoj račun, to se pravi, da se il prizna posest slovenske Koroške!

Vprašanje jugoslovenskega edinstva.

Glede poročila iz Zagreba, da pride hrvatski blok v beogradsko skupščino in da se del poslanec Radičeve stranke že pripravlja na pot, je napisal Herman Wendel v listu »Prager Presse« nastopni uvaževanja vredni članek:

Da se je to, kar se ni s polno pravico imenovalo srbsko-hrvatsko nasprotstvo, od 1. 1919. V vsakem letom bolj postrevalo, ne more zanikati niti najblagohtnejše premotovanje jugoslovenskih razmer. Za neznosno bi veljalo stanje, ako bi se še nadalje največja hrvatska stranka iz svoje trme popolnoma izločevala iz parlamentarnega središča političnega življenja in takorekoč živila dalje zase poleg države, pa tudi ako je Radič, ki je bolj skakajoč demagog kakor pa previden politik, danes obtičal v svojih velikopoteznih obljubah in bi rad našel izhod iz položaja, ki tudi zanj ni udoben, je vendar upanje na bližnje izpremembe razmer zelo malo. Ob razpoloženju, ki je razširjeno na Hrvatskem, tudi nove volitve v skupščino oddrže najbrže le mal del Radičevih pristašev in tudi potem se odloči on le težko za brezpogojno pot v Beograd.

Ako pa so raznovrstni zunanjti sovražniki jugoslovenske države, madžarski šovinisti, habsburški legitimisti in italijanski imperialisti, vezali na dejstvo hrvatske opozicije mnogo upov in načrtov, so se med tem skoro gotovo že prepričali, da so njihove domene nevzdržljive. Vedno zoper pričakovanja in tolkokrat po brzjavu že trobljena »hrvatska revolucija« ni prišla pa tudi ne pride. Nobena izmed držav, ki so naštale v 19. stoletju s tiščo silo moderne nacionalne misli, niso ostale brez sličnih otroških bolezni, ki so jih spremajali včasih visoka mrzlica in hudi boji, pa so se končali vedno dobro. Zlasti nuditi zgodovina Italije po njenem ujedinjenju primera za vsako zlo, na katerem tripi srbohrvatskoslovensko kraljestvo. Ako pritisnijo Jugoslavijo dolgov, deficit in slabu stanje dinarja, pa je pričela mlada Italija z bremenom dolgov, ki so znašali 2 in en četrt milijarde zlatih lir, je imela letnega primanjkljaja več sto milijonov in je njeni državni renti padla na 36%. Ako hrvatski blok toži, da ni nastala Jugoslavija, marveč velika Srbija, tako tudi je donel preko apepinskega polotoka klic radikalcev: »Mi imamo samo večji Piemont, nimamo pa Italije Italjanov!« Ako vlada nekaka tekma med Beogradom in Zagrebom, so bili pa Turin, Florencia in Rim ravnavost razčlenjeni v besni ljubosumnosti. Ako stoji v Jugoslaviji partikularizem kot ločilna stena med tako dolgo razločenimi deli istega ljudskega ozemlja, je pa v Italiji municipalizem učinkoval še hujše med deželnimi deli, ki so si bili tudi dolgo časa tuj med seboj. Ako je divjal v kraljestvu SHS boj za centralistično ali federalistično državno ureditev, so se pa tudi v Cavourjevi stvoriti prepričali pristaši centralizma in regionalnega sistema zelo razčleneno in končno se postavila celo socijalno razložljivo, toda le prevečkrat legitimistično razloženo početje topel v Črnigori napram nejednakom krvavi in trdovrtni mali vojni proti novi državni oblasti v Siciliji in Kalabriji. Kljub temu je Italija vse te težkoči kmalu premagala in v razmerno hitrem času prispevala do podkrepitve svoje državne jednote potom trdne nacionalne zavesti. Nemške profesorje, ki so še leta 1859. kar je tudi analogon za Jugoslavijo, izjavljali da je italijanska jednota samo izrodek fantazije in celo »dokazovala nemožnost jedonte, je zadevo prepletstvo směnosti.«

Z spor med velikim delom Srbov in Hrvatov se navaja, kakor se pač premotira stvari s stališča te ali one stranke, najrazličnejši vzroki, toda go-to je to-le: Proti onim, ki taje srbohrvatsko ljudsko jednoto, stoji pravi vzrok nesoglasja, ne v katolicizmu, ne v pravoslavju, ne v latinici ali v cirilici, marveč v tem, kar je plemenitega patriotskega navdušenja prevzeti hrvatski pesnik Vladimir Nazor povedal v svojih verzih: Prazni strahovi naše motne preteklosti jahajo na nas še na vseh koncih in krajih in ljubosumno sega vsak izmed njih še po nas s svojimi rokami. V nas vre še gošča stare dobe. V naših dušah tiči nekaj starih robskih čustev, dočim izplaknjujejo povsodi v daljavo Jurišajoče reke vsa tla preteklih časov.

V resnici podaja samo preteklost, zgodovino, zadostno pojasnitve za to, da na temelju ločenega jugoslovenskega razvoja Srbi in Hrvati danes ne pojmujejo države enako. Kar je bilo nesreča

Srbov, da je turška povodenj nihovo državnost do zadnjega stebra splavila in je vse stanove stlačila v brezrazlično maso raje, je bilo zajedno njihova sreča, ker tako so v trenutku svojega narodnega prerojenja vstopili neobteženi s kako pretkelostjo, kakor iz pragozdov v svojo novejšo zgodovino; celo patrijarhat v Peči ki je umogočil v stoljetih osmanskega robstva nekako duševno skupnost srbstva, je bil središče narodne organizacije v toliko, v kolikor se ni njegov delokrog oziral na pretekle in bodoče državne meje. Kar pa je bilo naspromtno sreča Hrvatov, da je celo v najhujših časih turškega pritiska ostala krpa njihove države »reliquiae reliquiarum«, trojedinega kraljestva nedotaknjena in se tako samostojna hrvatska zgodovina ni nikdar pretrgala, je bilo zajedno njihova nesreča, ker tako so vso srednjeveško ureditev družbe z zavitim pergamenti, legitimističnimi pojmi ter prazno državnostjo vlekti skozi stoletja: mnogo bolj nego Čehom, ki se v svojem boju proti Dunaju niso mogli vzdržati svojega sladicevanja na zgodovinska pravna sredstva, je prešla njim ta spojitev s preteklostjo v kri in meso. Dočim Srbi v pravem smislu sploh niso poznavali srednjega veka, so prinesli Hrvatje svoj srednji vek v 19 stoletje. Ta razlika je bila posebno očitna, ko se je koprnjenje po vstajenju razdelovalo pri Srbih čisto nacionalno, pri Hrvatih pa često teritorialno: osvobojene in ujednjene so hoteli imeti vse one pokrajine, kier so prebivali Srbi, ti pa vse one deželne dele, na katere se je raztegal hrvatsko državno pravo, in ko je jugoslovensko ujedinjenje dozorelo do uresnicivite, je to pojmovanje učinkovalo na obe strani. Leta 1918. odrešene hrvatske in slovenske dežele je smatral Srb za one pokrajine, ki so bile 1878. in 1912. oproščene turškega gospodstva in bilo mu je samo po sebi razumljivo, da so prisile glede na vse »zgodovinske meje« v centralistično administrativno dodelitev nove državne celote, dočim se je Hrvat vedno še, kakor v času odpora proti Madžarom, držal trdno svoje države kot nerazrušljivo organične in s prastarimi dokumenti začamčene jednote.

Ako tako po ustanovitvi jugoslovanske države še pogostoma srednji vek pristrasti v 20. stoletje se zgodi gotovo tudi radi tega, ker je vsled gospodarske zaostalosti slovenskega juga manjkalno močno meščanstvo, ki bi nosilo zastavo misli za jednoto, bil je tu le eksponent malega meščanstva ali kmečke mase, ki se nista v habsburških deželah pri njihovem zajemanju političnih idej nikdar otrešla fevdalnih in konfesionalnih vezi. Toda klub vsej gospodarski neugodnosti povojnega časa se množil v Jugoslaviji z zvišano trgovsko delavnostjo in veseljem za industrijska ustavljanja znaki gospodarskega poleta. Ta razvoj bo pomagal, ne glede na centralizem in federalizem, tudi potom zgradbe prometnega omrežja, da se posamezni deželnici tesneje spojijo med seboj in se ustvari jugoslovenska nacionalna zavest, ki stoji nad srbskim, hrvatskim in slovenskim plemenskim čustvom tako kot nemška nar. zavest nad pruskim, bavarskim in saškim partikularizmom in kar je dr. Janez Krek že naprej slutil, ko je izrekel lepe besede: »Slovenec je moje ime, Jugoslovven moj priimek.«

Hrvatski blok.

— Beograd, 15. nov. (Izv.) Delegati hrvatskega bloka dr. Drinovič, dr. Krnjevič in Predavač so včeraj konferirali z Ljubo Davovićem, posl. Angelinovićem in Vojo Veljkovićem. Tukaj prihodnjih dni nameravajo stopiti v očju razgovore z načelniki opozicijskih parlamentarnih klubov.

— Zaradi 15. novembra (Izv.) V krogih hrvatskega bloka arđa občino razmotrije vprašanje, na katere načine bi hrvatski blok moral vstopiti v beogradski parlament. »Njeno kompromisne formule. Hrvatski blok vidi način, izhod iz težke situacije na ta način, da se v Beogradu ustvari volitvena vlada, ki bi imela za nalogu izvesti v načrtkih časni volitve v narodno skupščino. Ta izbera vlada bi imela absolutno nobenega drugega programa.«

SKRINJICA I' COSI PV' NSKE ZA JEDNICE JE - ZAEN'A!!

Narodna skupščina.

VPRASHANJE OBSOJENIH KOMUNISTIČNIH POSLANCEV. — VINIČARSKI RED ZA SLOVENIJO.

— Beograd, 15. nov. (Izv.) Predsednik narodne skupščine je včeraj ob 17. otvoril plenarno sejo. Po končanih formalnostih so ministri odgovarjali najprej na razna vprašanja. Minister pravde dr. Markovič je odgovarjal na interpelacijo dr. Momčila Ivaniča glede pogojnega odpuščanja obsojencev iz kaznilnic. Minister pravde je naglašal, da je to odpuščanje odvisno od imenja upraviteljev kaznilnic. Ko ga je poslanec dr. Ivanič vprašal glede obsojenih komunističnih poslanec, je minister pravde dr. Markovič izjavil, da zadevnega akta še ni prejel. Gre predvsem za obsojene komunistične poslance, ki se nahajajo v kaznilnici v Mitrovici. Minister pravde je izjavil, da zadevnega akta glede odpuščanja kaznil obsojenim komunističnim poslancem še ni prejel iz Mitrovice.

Minister prosveće Svetozar Prličević je odgovarjal na interpelacijo posl. Matiča glede vprašanja samostanskega premoženja. Gre v prvi vrsti za samostansko posestvo v Fruški gori. Minister prosveće je izjavil, da ta informacija ne snada v njegov resort. (Velik smeh v zbornici.)

Po končanih interpelacijah je zbrana prečka na dnevni red, k razpravi o zakonu glede vojne odškodnine. Govorila sta poslanec Angelieč in Savič. Ob tej priliki je minister pravde dr. Laza Markovič, ki je nedavno interviral pri glavnem reparacijski komisiji, govoril o naših zahtevah glede vojne odškodnine. Pojasnil je pravno stran odškodninskega vprašanja ter je omenjal med drugim, da Nemčija ne bo mogla plačati vse odškodnine v got-

vini, marveč je pripravljena, da vojno škodo nadomesti z materialnimi dobavami. Sklenjeno je, da Nemčija nadomesti vojno odškodnino z dobavami in natura.

Na zahtevo ministra pravde je bil ugotovljen kvorum zbornice. Navzočih je bilo 195 poslancev. Zakon o vojni odškodnini se je izročil nato posebnemu odboru. Nato je zbornica prešla k volebitvam posebnih odborov. Izvoljeni so bili člani za odbor glede občinskih volitev v Posni in Hercegovini. V ta odbor je bil med drugim izvoljen tudi posl. Drobnič.

Izvoljen je bil dalje poseben odbor, ki ima nalogo proučiti vinčarski red za Slovenijo. V ta odbor so bili med drugimi izvoljeni: Dobnik, Kukovec, Skobernig in Deržič. Dalje je bil izvoljen odbor, ki ima proučiti zakon o ureditvi draginjskih doklad državnim nameščencem in vpoklicencem. V ta odbor so bili izvoljeni Rajar, Gospač in Peisner. Končno je bil izvoljen odbor za proučevanje donavskera Štarta. V njega je bil odpostlan tudi posl. Majcen. Končno je bil izvoljen poseben odbor za proučevanje protidržavne akcije. V njega sta bila izvoljeni posl. Mermolja in Brandner.

Predsednik narodne skupščine je na to ob 20. zaključil plenarno sejo ter odredil, da se danes prične seja ob 16. Na dnevnem redu je poročilo verifikacijskega odseka. V glavnem gre za vprašanje poslanskoga mandata Zvonimira Bernota, ki je prišel v parlament kot poslanec mariborskega okrožja na podlagi računske pomote.

POLITIČNE VESTI.

= Poslanik dr. Vošnjak — odpoklican. Pretekli teden so nam poslali iz Beograda odločen dementi vesti, da bi bil odpoklican naš poslanik v Pragi dr. Bogumil Vošnjak s svojega mesta. In vendar je stvar istinita. Češkoslovenski tiskovni urad nameče poroča: »S kraljevim ukazom z dne 6. novembra je bil odpoklican dr. Bogumil Vošnjak, izredni poslanik in pooblaščeni minister kraljevine SHS v Pragi, in dan vlad na razpolago. Ministrstvo je povrnilo začasnim vodstvom poslaništva. Zvonimir Bernot, ki je prišel v parlament kot poslanec mariborskega okrožja na podlagi računske pomote.«

= Kaj želi Stambolijski? Beogradski poslanik Stambolijski o prilici svojega bivanja v Beogradu izrazil svojo iskreno željo, da pozdravi kralja Srbov. Hrvatov in Slovencev, ki bi ga rad imenoval — tudi svojega kralja. V koliko je ta vest istinita, prepričamo odgovornost beogradskemu listu.

= Razročitvena konferenca v Moskvi. Za predsednika razročitvene konference v Moskvi je bil imenovan Litvinov, za namestnika Kopp. Na sovjetski poziv je romunska vlada odgovorila z noto, v kateri pravi, da Romunija želi ostati v prijateljskih odnosih z Rusijo, zato pa je potrebna varnost obmejne cone, ki jo Romunija smatra do toka reke Dnister. Češčin je na to nato odgovoril, da priznava za mejo reko Prut. Romunska vlada mora priznati pogodbo, sklenjeno leta 1918., ki zahteva, da Romunija tekom tekom tekmecira, da ne bo v celoti, vsaj v svojih temeljnih oblikah, za vsak moderni obrat.

Delo, izvršeno po teh navodilih, je pri istem fizičnem naporu delavca mnogo večje kakor delo, izvršeno po lastnem preudarku delavca. Med tem, ko se je poprej prepričalo delavcu samemu, kako si razvrsti delo, se mu to danes več ali manj točno predpiše.

Gospodarstvo.

Dipl. Ing. H. Heng:

KONCENTRACIJA PRODUKCIJE.

Generalizacija dela.

Vpeljava splošnoveljavni metod v proizvodnji proces je vsebina tega načela. Vsaka faza dela vsaka vrsta dela naj se vrši po predpisih, ki ostanejo trajno veljavni. Na ta način se disciplinira delo in je dana možnost načeljivejše uporabe duševnih in fizičnih sil.

Ta princip se z največjim uspehom udejstvuje v fabrikaciji v masah (Masenfabrikation).

Na tem mestu je treba omeniti amerišana Taylora, ki je dal s svojim sistemom principu generalizacije šele prav podlago. On je bil prvi, ki je na podlagi dolgoletnih poizkusov prisel do zaključka, da človek na tako racionalen način izrablja svoje duševne in fizične energije. Proučeval je pri težaku, ki vrši primativno manualno delo, kakor tudi pri kvalificiranem delavcu v mehanični delavnici, vsak gib in analiziral takoreč delo v posamezne faze. Na podlagi teh analiz je izdelal specijalna kakor tudi splošnoveljavna navodila, ki so danes merodajna, če ne v celoti, vsaj v svoj temeljni obliki, za vsak moderni obrat.

Naj bodo na tem mestu omenjene televjelevene institucije: V Ameriki je bil ustanovljen že leta 1901 t. v. »National Bureau of Standards.« V istem letu sledi Anglija s svojim: »British Engineering Standards Committee.« Nemški veleobrati so že davno delali vsak po svojih normalijah. Šele v vojni leta 1917 se je osnoval centralni odbor: »Normenausschuss der deutschen Industrie.«

Obseg dela, ki ga vrši tak odbor, se razvidi iz dejstva, da sodeluje pri izdelovanju teh normalij vsi veleobrati, industrijske zveze, najboljši specijalisti posavnih strok itd.

Kakor vidimo, so si stavile industrijske države res velik, tudi (po načelu koncentracije produkcije) v socialnem oziru velepotemben cilj namreč: dvigniti rentabilnost nacionalne industrije po načetu koncentracije produkcije. V tem smislu vršijo uspešno in ogromno delo, ki bo zanje, kakor tudi da neindustrijalne države velikega in sicer divergenčnega pomena.

(Dalje prih.)

— g Ameriška mast. Tvrda Gregor & Verlič, Ljubljana, je uvozila ameriško mast in jo prodaja po 88 K 1 kg na debelo. — Dobava mesa. V Intendanturi IV. armijske oblasti v Zagrebu se bo vršila dne 20. novembra t. l. ob 10. dopoldne javna ustrena licitacija glede dobave mesa za zagrebško garnizillo za čas od 1. decembra t. l. do 30. junija, eventualno 31. julija 1923. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

— Dobava raznega olja in bencina. Pri odelenju za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 24. novembra t. l. ob 11. dopoldne druga oferitalna licitacija glede dobave 150 ton plinovtega olja, 8 ton strojnega olja in 24 ton težkega bencina. Predmetni oglas je v pisarn

metni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

— g Se »Svoji k svojim!« Narodno-gospodarski večerak nam piše: Hvalevredno in zaslužno akcijo ste načeli z omjenjem poglavjem v svojem listu. Znak naše politične razdrapnosti je, da smo se dosedaj tako malo brigali za narodno-gospodarska vprašanja v državi. Med temi vprašanjimi zavzemata celo važno mesto zavarovanje. V tem oziru je storila naša državna uprava res neodpostven pregreho. Koncesioniranje tujih zavarovalnic ni samo zapravljanje narodnega in državnega premoženja, ker gre naš denar v tujino, temveč je to tudi za nas splošno poniranje v narodnem in političnem pogledu. S koncesioniranjem tujih zavarovalnic so naši državni upravitelji indirektno diskreditirali domače zavarovalnice, s tem pa tudi domači kapital, našo valuto Nič bi ne rekli, aki bi bila pri tem naša država zahtevala vsaj reciprocito za naše zavarovalnice. Toda zgodilo se je ravno nasprotno. Pri nas so bile koncesije izrazito nacionalne italijanske zavarovalnice, kakršni sta »Riunione Adriatica di Sicurtà in »Assicurazioni Generali«, o katerih se trdi, da gomotno podpirajo fašistske organizacije, nasprotne pa se le »Slavia« — pač pod pritskom razmer — popoloma umaknila iz sedanjega ozemlja ter prepustila že svoje stare zavarovalnice »Generaliu. A še nova krivica: res narodna nova naša zavarovalnica »Triglav« prosi zmanj že čez pol leta za koncesijo v italijanskem ozemlju. Italijani pač ne pozajajo hvalenočnosti in pravičnosti. V svojem zadnjem člančku ste po »Jugoslovenskem Lloydu« upravičeno grajali, da se italijanska »Riunione Adriatica« pri nas samovoljno poslužuje imena »Jadranska zavarovalna družba v Trstu, ravnateljstvo v Zagrebu«. Podobno si lasti tudi »Assicurazioni Generali« imen »Slavia«, dast na takim imenim koncesionirana, vsaj v Sloveniji ne. Tako zlorabo bi bilo treba ne samo zabraniti, temveč tudi kaznovati. Toda ne mislite, da nastopati Italijanski zavarovalnici po celni naši državi pod temi našimi imeni, temveč le pri zavednih Jugoslovenih, dočim ste pri Nemcih in nemškutarjih pod pravimi Italijanskimi imeni. Posebno v Mariboru in okolicu imati tle dve Italijanski družbi vse večja podjetja, tovarne itd. v zavarovanju, istotko tirolske tovarne v Domžalah, nemške v Tržiču itd. Nih zastopniki so večinoma nekdaj odkriti, danes prikriri nemški pristaši. — Zanimivo bi bilo tudi poslavite o takozvanih nacionaliziranih zavarovalnicah pri nas, ki so prevzale razne inozemске zavarovalne družbe, si nadele lepo domača naše ime, pri tem pa so obdržali tudi kapitalisti do polovice svojih akcij, ki se jim z delovanjem pri nas dobro obrestelo. Prave centralne teh »nacionalizirane« zavarovalnice so v inozemstvu, kjer sede v vodstvu naših zasmevalci naši države in naše narodnosti. Dobro bi bilo, aki bi naše časopisje opozarjalo, katere zavarovalnice so res naše, katere le deloma in katere popolnoma tuge.

— Nabiranje zdravilnega rastlinstva. Za pridelovanje, nabiranje, sušenje, vnovcenje in uporabo tehnike v zdravilnem rastlinstvu je podjetje »Golkova vrtinarska šola« že ob svoji ustanovitvi določilo poseben oddelek in je tudi vsa leta svojega obstoja po možnosti vzbujalo zanimanje za to stroko. Sedaj prihaja našemu podjetju od vseh strani najraznovrstnejša tozadjava vprašanja, zato prosimo vse prijatelje in sotrušnike, da blagohotno poročajo o svojih strokovnih izkušnjah. Naši kraji so bogato založeni s tehničnim in zdravilnim rastlinstvom, za umetno kultiviranje v postopek prihajajočih posameznih vrst so pripravili tako ugodne, da ne smemo več zanemariti tega dela dohodkov. In sploh so to sredstva, ki naj nam po tem od nas začrtanem potu pridejo do večje veljave. Pred vsem je treba pri tem sistematično dela v okviru primernih organizacij. Stremeti se mora, da se potrebni materiali dosti več umetno prideluje in le deloma, kolikor je neobhodno potrebno, zbira v prosti naravi. Kot vez med strokovnjaki in drugimi interesenti lahko služi list »Prijatelj naravnosti«, ki prima poleg tega tudi še mnogo-vrstne druge zanimive razprave. Naša naloga naj bo, vsikdar in povsod prizorišči in pospeševati le več umetno vzgojo rastlin, da se kolikor mogoče enjši skodljivo, brezobzirno uničevanje divlerastočega rastlinstva, da se ohrani najdragočnejši zaklad naše proste narave. Umetno vzgajanje rastlinstva vpliva obenem tudi ugodno na splošno zanimanje in delovanje tistih, ki to golijo, ker je to tudi v trgovsko-gospodarskem oziru pravilnejše, kar pa nesistematično in nepravičeno nabiranje po tujih zemljah. Nabiralec, ki pozná samo sosedov travnik kot dohavitelja, bo gotovo pri svojem nabiranju pohodil več tuje trave, kot pa je resnična vrednost materiala, ki bo povrhu imel še ta maledž, da je brez dovoljenja lastnika pridobljen. Mnoge važne rastline so po mnogih krajih vsled nepravilnega nabiranja že popolnoma izginile, ker nepremikljeno nabirali pulito vse prck in se ne bričajo, da bi od vsake vrste pustili vsaj toliko, kolikor je za ohranitev dočnega rastlinstva neobhodno potrebno. Tako nabiranje ni pravo koristno delo, temveč je to le surovo uničevanje, s katerim se oropava naravo mnogokrat njenih imenitnih krasot in je s tem prvotni namen popolnoma zgrešen. Nepremikljeno nabiralec ne zasihi našov rastlinarja, ker on izpremeni planinski raj v otočno skalovje in nubi ga v pusto gmanio. Razumen rastlinar je vsi predvsem, da kolikor mogoče pomnoži blistveno stanje rastlinstva in le s tem uvidljivim in skrbnimi pridelovalci zadrži ter dišavnih rastlin tukša naša podjetja.

— Čone letnšnjem vinskemu pridelku se je vedno niso ustali, sploh se za prave cene niti ne vr. Kupuje in prodaja se le po nujni potrebi. V Šmarskem okraju se je nedavno zgodilo, da je neka ženica prodala vinski mošt po 5 K, ker ga je imela v kačeh in ni mogla dobiti sodov. V rogaškem

okraju se nikjer ne plačuje novo vino dražje kot po 10 K, zato pa se tudi v vseh gostinstvih toči po 24 K. V ornosko-ljutomerškem okraju prodajajo novi vinski pridelki povprečno po 15—16 K, lepo izbrano in sortirano pa se tudi dražje. Lansko viro drže lastniki po 35 K in višje. V Banatu so nekateri naši vinski veletržniki kupujeli grozdje ter sami stiskali mošt. Bale jim pride jedva po 4 K liter. Radovedni smo, ki je po kakšni ceni se bo to vino prodajalo. Bojimo se, da ga pod pravim imenom in samega sploh ne dobimo, temveč se bo poročalo za »rezanje« domačih kisičastih sort, ki dobesa takašno »korekturo« primereno visoke cene. Nekaterim ljubljanskim gostilnicam, ki točno letošnji vinski mošt po 40 K se ne čudimo, pač pa se čudimo klicanim oblastem, da to mirno gledajo.

KULTURA.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

DRAMA.

Sreda 15. nov. Jack Straw Red A; Četrtek 16. nov. R. U. R. Red E; Petek 17. nov. Svalba Krečinskega Red B;

Sobota 18. nov. Ploha Izven. Nedelja 19. nov. ob 3 pop. Krojaček junak Izven.

Nedelja 19. nov. ob 8. zvečer Jack Straw Izven.

Ponedeljek 20. nov. Ploha Red C; Torek 21. nov. Zaprt.

OPERA:

Sreda 15. nov. Jenufa Red C; Četrtek, 16. nov.: Madame Butterfly. Gosovanje ge. Ade Poliakov. Izven.

Petek 17. nov. Zaprt;

Sobota 18. nov. Carmen Red A; Nedelja 19. nov. Sevillski brivec Izv.

Ponedeljek 20. nov. Zaprt

Torek 21. nov. Tajnost Red B.

* * *

— Iz pisarno Šentjakobskega gledališča održa v soboto, dne 18. novembra gostuje vlogi M. Halbejeve ljubezenske drame g. Rado Zeleznik, član Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstava se vrši v prid nagrobnemu spomeniku naših velikih umetnikov Ign. Boršniku in Ant. Verovšku. Pozivamo javnost, da si pravočasno preskrb vstopnice. V nedeljo, dne 19. nov. poslednjekrat v sezoni veseloigra Maškarada v glavnih vlogih z gđe. Debelakovo.

— Šentjakobski gledališki oder. V soboto, dne 18. nov. »Mladost«, ljubezenska drama. Gostovanje g. Zeleznika v ulogi Ivana. V nedeljo, dne 19. novembra: »Maškarada«, veseloigra.

— Gostovanje Šentjakobskega gledališča održa v nedeljo dne 19. nov. v Mostah Šentjakobski gled. oder gostuje v nedeljo zvečer v Sokolskem domu v Mostah s dejanjsko ljubezensko dramo »Mladost«. Mladini pod 16. letom vstop prepoeden.

— Opera — Sevilski brivec. »Italijanska opera« je umrla. Zdelo se je, kakor da jo je ubil Gluck, Mozart in nasledniki. Če pristejemo še delo Haydna in Beethovena, pa bi smeli biti prepričani, da je italijanska opera mrtva za vedno. Pa je vzklik Rossini in ves svet je klečal pred njim. Italijanska opera ne umre! Ona zastopa s surovostjo in s samoposebni umiljivimi naturalnimi silami načelje moč glasbe: čuvstveno lepoto melodije. Koloraturno petje, vrtuočnost pevske manirje, glupo, lajni podobno spremljevanje orkestra, površnost dejavnosti, slabko karakteriziranje oseb — to je značilno za Rossinija in za vse njegove epizone. Glasba izloča naravno čuvstvenost najbolj takrat, kadar ni združena z težkim umetniškim delom, kadar ni v njej duševnega proglaševanja. Je — a pijačnost; vendar ji ne zapade v ... samo masa, a tudi ljudje, katerim je glasba bolj v zavaro, kakor življenska potreba. Ne nazvali, a zaradi svoje površnosti in lahko ima italijanska opera tako moč. Rossini stoji z bogato lepoto in bogastvo svoje melodije, in to ravno »Sevilski brivec«. Moral je imeti mnogo poguma, da je komponiral besedo za besedo novočasni tekst, ki ga je pred njim komponiral takrat obovezani Paesiello, in ki je bilo njegovo najlepše, kar je ustvaril. V 13. dneh je bila partitura gotova, veriga duhovitih domislevkov, prekipevajoč radosti, veselja, groteske komiske, duhovitosti, našlaške melodije itd. Svet je kar norel. Se filozof, kakor Schopenhauer in Hegel, so spoznivali naravno silo glasbe. Vse, kar je pozneje Rossini ustvaril, razven »Wilhelma Tella«, ni zdalega seglo do »Brivca«. S 37. leti je Rossini stal na vrhuncu svoje slave. In da je lahko dosegel to svojo slavo takrat, je dokaz entuziastičen sprejem njegovega »Brivca« v naši operi včeraj, torej po več kot sto letih. Moram pa tudi reči, da je bila opera naštudirana izvorno, tako pevsko, kot izvorno je da so bile vse vloge, — morda izvzemam le eno samo — izredno spremno in srečno razdeljene. Kot centralno figure omenjam v prvi vrsti g. Zupana, ki mu gre danes izredna pohvala. On je v obči Izvrsten igralec, ki se, kakor malokater, globoko vloži v svojo vlogo, ki študira, gleda, si prisvaja, in ki ostane do konca zvest značaju, ki ga predstavlja. G. Zupanu vsa čast! Težko, tako igralski, kakor pevsko svojo partijo bi zlepja maleko podal boljše. Tu sufler nič nič ne pomaga: znati je treba svojo malogo do pičice. G. Zupan si je poklonjen venec pošteno zasluzil. Nič manj se so potrudili tudi vse ostali: nad vse orščalni g. Betetto, pevsko najboljši, ki je bil pozdravljen z vložnim aplavzom, zelo živahnim in ob-

prtli sceni aplavzirani g. Levar, zelo ljubka in vsestransko izborno ga. Lovščekova, celo g. Smolenskaja, g. Banovec in ostali so bili danes izredno dobro razpoloženi. Manj srečen je bil to pot g. Kovač, ki mu koloraturne virtuozenosti delajo nekoliko težav, kar je bilo zlasti v prvem aktu lahko opaziti. Sicer pa je igral prav dobro, posebno pa on gleda na lepo, neoporečno masko, kar je vse hvale vredno. Kakor rečemo: opera je bila v vseh dejanjih načudljiva in zvorno. Oprema kar najlepša in orkester je pod takirko g. Neffata sodeloval precizno in diskretno. Recitativi s klavirskim spremljevanjem vplivajo nekako anankistično. Vsekakor bi bilo boljše, da se postavijo vsaj za godala. Občinstvo se je izvorno zabavalo. Na tak način res ni treba v našo opero nikakih operativ, ker imamo že letos menda tretjo komično opero, ki na vseh koncih v krajih zadovoljuje tudi glasbeno manj sitno občinstvo. —

— Krojaček — Junak. To pravljilno igro, katere zadnji akt je zabitog čisto nezanimiv — deca prilikuje, da bo kdo platal po orlovo gnezdro, pa se o tem le govori in potem je medel konec — so v nedeljo dali za mladino. Oprema je bila za Ljubljano še dosti lepa, seveda ne tako, kakor bi bila ravno za pravljico potrebna. Take igre, kakor tudi balet, pride skorje vse z bleskom vranosti. Igrali so tako, da so se otroci izvrstno zabavali, starši pa nad otroki. Režijo je imel Danilo, ki je, kakor ponavadi, igral komičnega kralja, za kar ima mnogo razuma in še dosti humorja. Krojačka je predstavila Vera Danilova, njeni sestri Mira pa princezo. Gledališče je bilo natpravno polno najmlajših ljubiteljev umetnosti in resničnih učiteljev, dali za mladino. Oprema je bila za Ljubljano še dosti lepa, seveda ne tako, kakor bi bila ravno za pravljico potrebna. Take igre, kakor tudi balet, pride skorje vse z bleskom vranosti. Igrali so tako, da so se otroci izvrstno zabavali, starši pa nad otroki. Režijo je imel Danilo, ki je, kakor ponavadi, igral komičnega kralja, za kar ima mnogo razuma in še dosti humorja. Krojačka je predstavila Vera Danilova, njeni sestri Mira pa princezo. Gledališče je bilo natpravno polno najmlajših ljubiteljev umetnosti in resničnih učiteljev, dali za mladino. Oprema je bila za Ljubljano še dosti lepa, seveda ne tako, kakor bi bila ravno za pravljico potrebna. Take igre, kakor tudi balet, pride skorje vse z bleskom vranosti. Igrali so tako, da so se otroci izvrstno zabavali, starši pa nad otroki. Režijo je imel Danilo, ki je, kakor ponavadi, igral komičnega kralja, za kar ima mnogo razuma in še dosti humorja. Krojačka je predstavila Vera Danilova, njeni sestri Mira pa princezo. Gledališče je bilo natpravno polno najmlajših ljubiteljev umetnosti in resničnih učiteljev, dali za mladino. Oprema je bila za Ljubljano še dosti lepa, seveda ne tako, kakor bi bila ravno za pravljico potrebna. Take igre, kakor tudi balet, pride skorje vse z bleskom vranosti. Igrali so tako, da so se otroci izvrstno zabavali, starši pa nad otroki. Režijo je imel Danilo, ki je, kakor ponavadi, igral komičnega kralja, za kar ima mnogo razuma in še dosti humorja. Krojačka je predstavila Vera Danilova, njeni sestri Mira pa princezo. Gledališče je bilo natpravno polno najmlajših ljubiteljev umetnosti in resničnih učiteljev, dali za mladino. Oprema je bila za Ljubljano še dosti lepa, seveda ne tako, kakor bi bila ravno za pravljico potrebna. Take igre, kakor tudi balet, pride skorje vse z bleskom vranosti. Igrali so tako, da so se otroci izvrstno zabavali, starši pa nad otroki. Režijo je imel Danilo, ki je, kakor ponavadi, igral komičnega kralja, za kar ima mnogo razuma in še dosti humorja. Krojačka je predstavila Vera Danilova, njeni sestri Mira pa princezo. Gledališče je bilo natpravno polno najmlajših ljubiteljev umetnosti in resničnih učiteljev, dali za mladino. Oprema je bila za Ljubljano še dosti lepa, seveda ne tako, kakor bi bila ravno za pravljico potrebna. Take igre, kakor tudi balet, pride skorje vse z bleskom vranosti. Igrali so tako, da so se otroci izvrstno zabavali, starši pa nad otroki. Režijo je imel Danilo, ki je, kakor ponavadi, igral komičnega kralja, za kar ima mnogo razuma in še dosti humorja. Krojačka je predstavila Vera Danilova, njeni sestri Mira pa princezo. Gledališče je bilo natpravno polno najmlajših ljubiteljev umetnosti in resničnih učiteljev, dali za mladino. Oprema je bila za Ljubljano še dosti lepa, seveda ne tako, kakor bi bila ravno za pravljico potrebna. Take igre, kakor tudi balet, pride skorje vse z bleskom vranosti. Igrali so tako, da so se otroci izvrstno zabavali, starši pa nad otroki. Režijo je imel Danilo, ki je, kakor ponavadi, igral komičnega kralja, za kar ima mnogo razuma in še dosti humorja. Krojačka je predstavila Vera Danilova, njeni sestri Mira pa princezo. Gledališče je bilo natpravno polno najmlajših ljubiteljev umetnosti in resničnih učiteljev, dali za mladino. Oprema je bila za Ljubljano še dosti lepa, seveda ne tako, kakor bi bila ravno za pravljico potrebna. Take igre, kakor tudi balet, pride skorje vse z bleskom vranosti. Igrali so tako, da so se otroci izvrstno zabavali, starši pa nad otroki. Režijo je imel Danilo, ki je, kakor ponavadi, igral komičnega kralja, za kar ima mnogo razuma in še dosti humorja. Krojačka je predstavila Vera Danilova, njeni sestri Mira pa princezo. Gledališče je bilo natpravno polno najmlajših ljubiteljev umetnosti in resničnih učiteljev, dali za mladino. Oprema je bila za Ljubljano še dosti lepa, seveda ne tako, kakor bi bila ravno za pravljico potrebna. Take igre, kakor tudi balet, pride skorje vse z bleskom vranosti. Igrali so tako, da so se otroci izvrstno zabavali, starši pa nad otroki. Režijo je imel Danilo, ki je, kakor ponavadi, igral komičnega kralja, za kar ima mnogo razuma in še dosti humorja. Krojačka je predstavila Vera Danilova, njeni sestri Mira pa princezo. Gledališče je bilo natpravno polno najmlajših ljubiteljev umetnosti in resničnih učiteljev, dali za mladino. Oprema je bila za Ljubljano še dosti lepa, seveda ne tako, kakor bi bila ravno za pravljico potrebna. Take igre, kakor tudi balet, pride skorje vse z bleskom vranosti. Igrali so tako, da so se otroci izvrstno zabavali, starši pa nad otroki. Režijo je imel Danilo, ki je, kakor ponavadi, igral komičnega kralja, za kar ima mnogo razuma in še dosti humorja. Krojačka je predstavila Vera Danilova, njeni sestri Mira pa princezo. Gledališče je bilo natpravno polno najmlajših ljubiteljev umetnosti in resničnih učiteljev, dali za mladino. Oprema je bila za Ljubljano še dosti lepa, seveda ne tako, kakor bi bila ravno za pravljico potrebna. Take igre, kakor tudi balet, pride skorje vse z bleskom vranosti. Igrali so tako, da so se otroci izvrstno zabavali, starši pa nad otroki. Režijo je imel Danilo, ki je, kakor ponavadi, igral komičnega kralja, za kar ima mnogo razuma in še dosti humorja. Krojačka je predstavila Vera Danilova, njeni sestri Mira pa princezo. Gledališče je bilo natpravno polno najmlajših ljubiteljev umetnosti in resničnih učiteljev, dali za mladino. Oprema je bila za Ljubljano še dosti lepa, seveda ne tako, kakor bi bila ravno za pravljico potrebna. Take igre, kakor tudi balet, pride skorje vse z bleskom vranosti. Igrali so tako, da so se otroci izvrstno zabavali, starši pa nad otroki. Režijo je imel Danilo, ki je, kakor ponavadi, igral komičnega kral

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1922.

Nemške nade v klerikalce.

»Frankfurter Zeitung« z dne 12. t. m. priobčuje dopis, ki mu je dala naslov »Slovenija, študija o sovraštvu«. V tem dopisu citamo med drugim: »Inteligencia je še danes pobornica proti nemštvu, ki je potisnjeno daleč v ozadju. Ta inteligencia pobija Nemce na brutalen in ciničen način. Ta klika je že danes ločena od mase slovenskega naroda in to dejstvo, ki se bo pokazalo še jasneje pri prihodnjih volitvah, dokazuje k sreči, da sovraštvo in agresivna politika proti nekemu nevladajočemu sloju ali proti nevladajočemu narodu nikdar ne more tvoriti vsebine pristnega narodnega razpoloženja. — Presenečen sem bil, da mi je eden izmed voditeljev Slovenske ljudske stranke, ki je v prvi vrsti vodila — narodno borbo (?), brez pridržka priznal koristi, ki jih je slovenski narod opral iz ozkih stikov z Nemci. Rekel mi je: »Za vse, kar imamo na kulturni in civilizaciji, se imamo zahvaliti Nemcem.« Ni misliti na to, da bi Slovenska ljudska stranka, ki ima svoje korenine v širokih ljudskih masah nadaljevala, ako še enkrat pride na krmilo, to breplodno politiko Šikan in začrpan proti Nemcem, ki tvorijo gospodarsko nepogrešljive sile slovenskih dežel.« Radovedni smo, kdo je bil tisti klerikalni voditelj, ki je tako visoko vihtel kadilico pred Nemci in dopisniku »Frankfurter Zeitung« zatrjeval, da bodo Nemci zopet v naših krajih pomagali klerikalci do veljave, čim pridejo znova na vladno krmilo.

Krasna slava pri bolničarski četi. Včeraj so naši bolničarji praznovali sv. Kuzmo in Domijana z običajno cerkveno slovesnostjo in rezanjem kolača. Po svečnosti so bili gostje izredno bogato pogoščeni. Sviral je oddelek vojaške godbe, plesalo se je kolo in plesal ga je z moštvom novi divizionar g. puškovnik Vučkovič. Med gosti smo videli poleg vojaških dostojanstvenikov g. pokr. namestnika Hribarjevo, ki je v imenu gostov nagovoril vojaštvo in mu častital, gospo nam. Hribarjevo, dež. sod. predsedn. dr. Paapeža, podpreds. viš. dež. sodišča dr. Roginio, zastopnika občine dv. svetn. dr. Senekoviča z več mestnimi uradniki, zastopstvo »Sokolskega Saveza« s starostom dr. Ravnharijem, češkoslov. gener. konzula dr. Beneša, g. poljskega vojaškega atašega, več ljubljanskih zdravnikov z univ. prof. dr. Šlajmerjem, fin. delegata dr. Savnika, univ. prof. dr. Plemija, mnogo uglednega meščanstva, oficirjev in dam. Velikansko navdušenje je vzbudila brzojavka Nj. Veličanstva kralja. Med govorniki bi bilo omeniti g. divizionaria Vukoviča, dalje g. min. Hribarja, ki je po pravici slavil g. majorja Colariča kot kremenitega Slovana in Jugoslovena tudi ko je bil še v avstrijski vojaški sukni. Major Colarič je imel vnos na naroden govor, ki je silno učinkoval na vse navzoče, zlasti ker se je tako toplo spominjal še zarobljenih bratov. Ovacije so bile prirejene tudi češkoslovaškemu in poljskemu narodu ob sviranju njihovih himn, za kar sta se zahvaljevala navzoča zastopnika obeh držav. Tudi kučedomačinu majorju dr. Jugu so bile ob njegovem lepem govoru od gostov in od moštva prirejene nad vse prisrčne ovacie. Zanimivo je, da je bil dr. Jug — takrat mornariški zdravnik — ob razpadu 4 dni od moštva izvoljeni komandan dreadnaughta »Viribus Unitis« in je zabranil, da moštvo ni prejšnjega komandanta, admirala Horthyja (sedaj madžarskega drž. upravnika), ki ga je imel 4 dni zahteva v kajuti, vrglo v morje. Posebno prisrčne ovacie pa je doživel g. dr. Šlajmer, ki ga Srbi visoko čislašo še izza kronanja kralja Petra, kjer je Kardinaljordjević pozdravil kot prvega bočnega našega kralja, kar je bilo tedaj za avstr. podanika gotovo zelo neverno. Tudi so ostale v spominu njegove zasluge ob balkanski vojni. Razpoloženje je bilo zares bratsko in zadnji gostje so odlahali šele proti večeru. Našim vrlim bojničarjem in njih komandanom tudi mi kličemo: Sretno slavo!

Odlikovanje. Podpolkovnik IV. orož. brigade v Zagrebu Oskar Vidic je dobil red belega orla V. vrste.

Lektor češkega jezika na univerzi prof. dr. V. Burian otvarja zopet v zimskem semestru 1922/23 praktične kurze češkega jezika deloma kot nadaljevanje lanskih kurzov, deloma za začetnike. Vpisovanje in bližnje informacije v četrtek dne 16. t. m. v risalnici realne žole, Vegova ulica.

Odlikovanje. Z redom Sv. Save I. razreda so bili odlikovani generali: Ljubošmir Milijič, Milosav Milisavljević, Dragutin Milutinović, Kosta Smiljančić, Milan Tučaković, Stojimir Matič, Peter Pešić, Božidar Šrečković, Panta Grujić, Miloš Mihajlović, Gjuro Dokić, Milan Uzelac, Stevan Hadžić in kontreadmirali Dragotin Prinač, Vlado Wickerhauser in Metod Koch.

Imenovanje novih ulic. Pišejo nam: Čitali smo, da je treba več novih ulic krstiti in da se občinstvo poziva, naj s svojo iniciativo sodeluje pri imenovanju teh ulic. Z ozirom na ta poziv predlagamo, naj se ena izmed novih ulic imenuje po podpolkovniku Š. v a b i č. ki je leta 1918. s svojim aktivnim in energičnim nastopom preprečil, da niso Italijani prodriči do Ljubljane. Menimo, da bo vsa poštene slovenske javnost zadovoljna, ako se na ta način da vidnega izraza priznanja za to zaslужno dejanje. Vsekakor pa bo moral novi občinski svet krstiti eno najlepših novih ulic all cest po predsedniku češkoslovaške republike T. Masaryku, tem velikem mislecu in borcu za osvobojenje češkoslovaškega in jugoslovenega naroda. Utemeljenci tudi predlog je menda odveč.

Vesti iz Amerike. Posetniku Franku Novaku iz Giberta je pogorela hiša in vsa hišna oprava, kakor tudi vsa obleka. Pri požaru je dobila Novakova žena težke opinke. Tudi oba otroka sta bila poškodovana. Požar je izbruhnil 11. oktobra dopoldne. — Pri vožnji z avtomobilom se je ponesevščila večja družba rojakov. Peljali so se v mraku z avtomobilom okoli. Pri tem pa je zadel avtomobil v neki drugi avtomobil in se prevrnil. Poškodovani so bili: John Keren, Mary Keren in Miss Frances Keren. Vsi trije so se težko poškodovali.

Poštni odpravniki. To so voditelji manjših poštnih uradov v Sloveniji in Dalmaciji. Treba bi bilo reči: Poštni odpravniki so bili. Kajti sedaj teh odpravnikov (ekspedientov) — ni več. vsaj v zadnji naredbi ministrskega sveta o povečanju draginjskih doklad neukaznemu osobju jih zastonj iščemo. Ni jih izginili so kakor stara črviva in nerabna miza iz uradnega inventarja. Ne, črvivi mizi je usojena vseeno lepša usoda. Kje v inventarni opombi je zabeleženo: stara miza je bila porabljen za kurivo, ali kaj takega. O naših odpravnikih pa ni več besede, ne v opombi in ne pod črto. In vendar delajo ti ljudje še vedno po svojih uradih. Torej so v resnici vendarle še na svetu, samo v državnih inventarjih jih ni več. Do 1. julija 1919, dokler so bili še vpisani v inventarju državnih nameščencev, so bili deležni še istih prejemkov, istih povisov in v isti izmerti, kot njih toviriši pri večjih uradih. Dne 1. decembra 1919, ko so njih tovarišem in drugim državnim nameščencem zvišali zopet prejemke, takrat so bili odpravniki pri povisih pozabljeni, popolnoma prezrti. Isto se jim je zgodilo pri povišanju prejemkov 1. julija 1920. Deležni so pač blili še povišanja prejemkov od 1. oktobra 1920, a še takrat so se morale organizacije boriti zanje pri poštnem ministru. Od takrat pa poštnih odpravnikov ni več v evidenci, izginili so iz inventarja, zato pa so izginili tudi od vseh uredov, ki so v zvezi s plačami. Torej že več kot dve leti so pozabljeni, že več kot dve leti se jim prejemki niso zvišali. Sedaj pa primerjajte cene vseh življenskih potrebščin z onimi pred dvemi leti in z onimi od danes. Pač velikanska razlika. In pomislite še to, kako berasko žive že drugi državni nameščenci, ki so jim bili od takrat, ko so bili odpravniki pozabljeni, že dvakrat povišane draginjske doklade, če že ti drugi državni nameščenci gazijo v brezprimeren umeštvo, v kakšni bedi morajo živeti potem še poštni odpravniki. Res čudno, če še žive. Morda je prišel na misel tudi kdo že v ministerstvu in se mu je zazdelo nemogoče, da bi pri tistih plačah izpred dveh let mogel danes še kdo živeti, pa je napisal v opombo inventarja: od gladu umri. Toda ti ljudje še žive — slaboten in žalosten plamenček je sicer to življenje, ali življenje je vendar le še. Žive in opravljajo tudi službo, iste posle kot voditelji večjih uradov, samo v manjšem obsegu. Šest do osem ure na dan. Pri teh urah je težko opravljati še kak drug izredni posel, to je menda umljivo. Na postranski zaslužek pri takem opravljanju poštne službe ni računati. Zato je skrajni čas, da se država že enkrat odloči, ali rabi to vrsto svojih uslužbencov ali ne. Če jih rabi, naj jih plača vsaj tako kot plača vse druge uradnike; če jih pa ne rabi, naj zapre v Sloveniji tistih 154 poštnih uradov, ki jih vodijo poštni odpravniki. Na vsak način pa naj prenehca s trpinčenjem in izgladovanjem teh nesrečnežev. Ali ni nikogar, ki se bi zavzel za te siromake? Ali se je potem čuditi, da se pojavitva že misel, da stopijo v stavko?

Ustanova za hiralce. Kranjska hranilnica v Ljubljani razpisuje 14 ustanovnih mest po 200 krom na leto iz domeskov »Mattev Supanove ustanove za hiralce«. Po ustanovnem pismu z dne 23. junija 1922 in sklepnu ravnateljstva Kranjske hranilnice od 10. novembra 1922 so poklicani do uživanja teh ustanovnih mest pred vsemi drugimi ubogi v obvezu hiralci iz ustanoviteljeve sorodstva brez razlike stopinje, potem ubožci, zlasti vojni invalidi, pristojni v občino Begunje na Gorenjskem v dosedanjem obsegu okolisa. Uživanje ustanovnih mest se podcenjuje za celo živ-

ljenje pod pogojem nezmanjšane potrebnosti, vrednosti in brezhibnega življenja, kar imata potrditi župnik in občinski predstojnik v Begunju. Ustanove se izplačujejo v dveh letnih obrokih dne 2. januarja in 1. julija po 100 krom. Prošnje je vložiti do 5. decembra t. l. pri Kranjski hranilnici.

Za slovensko štovstvo na Koroskem je podarila Družbi sv. CM. tvrdka Fr. Spes in sin v Mariboru znesek 225 Din. Vsi rodujški tvrdki izrekamo srčno zahvalo. Naj bi našla mnogo posnovalec!

Narodnost in mednarodnost. Prisodnje predavanje Zvonimira Bečeta, glavnega urednika »Napreja«, se bo vršilo v četrtek dne 16. t. m. ob 20. v posvetovalnicu mestnega magistrata v Ljubljani. Naslov predavanja se glasi: Narodnost in mednarodnost. Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi daljši govor, vendar ne nad 10 minut. Vstopnina: Sedež 3 D, stojisce 1 D.

Železniška nesreča. Iz Vitovice poročajo: Pri Buvkoviču se je zgodila težka železniška nesreča. Železni most se je pod težo preko njega vozečega tovornega vlaka podrl in potegnil dva obložena voza v globino. Oba voza z vso tvarino sta se popolnoma razbilja. Škoda je ogromna. Proga se je tako pokvarila, da bo vspomavitev trajala nekaj mesecev. Zagrebška železniška direkcija je uvelia strogo preiskavo.

Krvava drama v Vrapču na Hrvatskem. V Vrapču na Hrvatskem se je odigrala te dan krvava drama. Posetnik Veneslav Lubaj je bil silno ljubosumen na svojo ženo. Ko se je pred nekaj dnevi vrnil, da je že pred nekaj dnevi vratil v postopek. V tem stanovanju je stanoval neki Janko Pernar, ki je živel v inčinskim razmerju z Lubajevim ženo. Slednji je pograbil sekiro in udaril dvakrat Lubaja s tako silo po glavi, da se je mrtev zgrudil. Pernar je bil aretiran. Tudi Lubajeva žena Anka je bila aretirana, ker je osušljena, da je sporazumno delala s Pernarjem.

Sanjske podoblice in maroni... Knjigovezu in trgovcu Turku na Dunajskih cestih je bilo ukradenih 600 pol papirja in 1600 podob za sanjske »bukvice«, v vrednosti 8500 K. Vse to je izmaksnil neki 12 letni dečko ter prodal za 57 K, kot star papir neki kostanjarič, za katerega je slednja res uporabljala. G. Turk je z grozo opazil, da se v njegove sanjske podobice zavija maroni. Celo zadevo je javil policiji, ki sedaj išče nadbudevna dečka.

Zadušena dvočka. Iz Subotice poročajo da sta se v torek 7. t. m. zadušila dvočka Štefanie Hercog. Mati je odšla zlutraj na trg, pustje spēča otroka doma. Ko se je vrnila, se je le nudil grozen prizor. Iz stanovanja se je valil dom, in v postelji sta ležala otroka mrtva. Ogenj je nastal radi preveč zakurjenje peči. Neprevidna mati je bila oddana sodišču.

Dolg nos je pustil namreč svetlom uradnikom trgovca Josip Peny iz stare Karlsruhe. Pobegnil je na Madžarsko pustje v Jugoslavijo nad en milijon dolgov. Sodil je na zahtevo presenečenja in ogroženja upnikov zaplenila Penyjeve nepremičnine, katerih izkušček pa je znesel samo okoli 400.000 krom.

OPOZORILO. Naše cene naročnikov vladajo opozarjam na prejete položnice in prosimo vse one, katerim zpare maronima v novembру, da jo blagovito obnoviti, ker se drugače vsem zamudnkom posobljanje ustavi v torek dne 28. novembra.

— Mainz, 14. novembra. (Havas.) Komunisti so v Kölnu in Düsseldorfu proglašili stavko kovinarjev. Prišlo je do spopadov med stavkujočimi in policijo. Več oseb je bilo ranjenih. Policija je 30 oseb aretirala.

Hajnovejša poročila.

Odstop avstrijskega finančnega ministra.

Bunaj, 14. nov. (Izv.) Finančni minister dr. Segur je odstopil.

Bunaj, 14. nov. (Izv.) V glavnem parlamentarnem odboru je danes predsednik dr. Weisskirchner naznani, da je zvezni predsednik sprejel pismo finančnega ministra, v katerem izraža dr. Segur željo, da se ga razreši uradna dolžnost. Zvezni kancelar dr. Seppel je na to stavljal predlog, da se izvoli za finančnega ministra dr. Viktor Kienböck. Ta predlog je bil z večino glasov sprejet.

Vladna kriza v Nemčiji.

Perfin, 14. nov. (Izv.) Pozno v noč je ministrski svet sklenil, da poda celokupna vladna demisija. Takol so kabineti vseh državnih ministrov izvolili vodstvo v nekemčiški republiki Ebertu ter mu izvolili sklep o demisiju.

Bunaj, 14. novembra. (Wolff) Ker je soc. demokratična stranka danes zvečer izjavila, da ne vstopa v koalicijo z nemško ljudsko stranko, je državni kabinet po državnem kancelarju podal demisijo.

Bunaj, 14. novembra. (Wolff) Državni kabinet je odstopil. Politični krogovi pričakujejo, da se trdno koalirajo centrum, ljudska stranka, bavarska ljudska stranka in demokrati. Te stranke so odločene prevzeti vladu, nimač pa za to dovolj močne večine. Pričakujejo, da bodo socijalni demokrati nastopali rezervirano in da ne bodo prešli v strogo opozicijo. Parlamentarni krogovi računajo tudi s tem, da vlad razpiše nove volitve za slučaj, da ne bo ustvarjena močna večina.

Komunistična stavka v Nemčiji.

Mainz, 14. nov. (Izv.) Komunisti so v Kölnu in Düsseldorfu proglašili stavko kovinarjev. Prišlo je do spopadov med stavkujočimi in policijo. Več oseb je bilo ranjenih. Policija je 30 oseb aretirala.

Spor med Italijo in Rusijo

poravn.

Rim, 14. nov. (Izv.) Italijansko-ruski incident je poravnal. Sovjetska vladna je poravnala v Rimu, da bo zaprla italijanske podanike za slučaj, če bo Rim še nadalje preganjal ruske državljane. Italijanska vladna je ruski dala vse garancije, da se slični spori ne ponovijo.

Politični humor v Sofiji.

Sofija, 14. novembra. (Izv.) Zastopnik Rdečega križa Rusije je bil umorjen. Morilec general Pokrovskij, član Vrangeljeve armade, je skušal počiniti preko meje. Na meji je bil ustreljen.

ITALIJANSKI POSLANIK V LONDONU.

Rim, 14. nov. (Izv.) Novi italijanski poslanik v Londonu marchese Della Torreta je včeraj odpotoval v London.

Volitve v angleški parlament.

London, 14. nov. (Izv.) Danes so se pričele splošne volitve v angleški parlament. Treba je izvoliti 558 poslancev. Volilna agitacija je tekom zadnjih dne dosegla vrhunc. Stranke uporabljajo za svoje kandidate vse sredstva najmodernejše reklame. Celokupno je postavljenih 1362 kandidatov. Konsermativci so nominirali 442 kandidatov. Nacionalni liberalci (Lloyd Georgeva skupina) 139.

Prejemalec lesa

se sprejme takoj. Pismene ponudbe pod G. G. 9783* na upravo Sl. Nar. 9.83

Trgovska delna družba šeče knjigovodjo-bilancista.

Plača zelo dobra. Pismene ponudbe upravnih predstav 160. 9786

Prodajalka

Špecijske stroke, pridna in pošenna, se takoj sprejme pri tivrdki Ivan Dečko Celje. 9792

Izurjena stenotipistka
perfektna v slovenskem in nemškem jeziku, se itče za ropološke ure za stroj Unde wood za neka časa. Ponudbe pod "Perfektna 9790" na upravo Slov. Naroda. 9790

Za vajenca

bli vstopil v trgovino z železnino, manufakto ali Specerijo deček iz boljše hiše, ki je do rili 3 mesečanske razrede, kjer bi tudi dobil hrano in stanovanje; eventuelno bi se šel tudi učit ključarstva. Naslov pove upravnštvo Slovenskega Naroda. 9797

Črakovska enonačrtstvena hiša

z mešanim blagom, gostilna, trgovina, žigarnarna, 6 velikih sob, lokal, vrt, sadni in zelenjadi, 4000 kvadr. metr., krajšte, v dobrem stanju, 12 oralov gozda in farne cerkve, sole na Gorenjskem se zaradi družinskih razmer po nizki ceni skupaj z inventarijem za Din. 115.000 proda. — Posetivo na Dolnjem, vinograd po nizki ceni se proda. Poizve se od 12. do 2. popri Franju Puc, Kongresni trg 7-III. 9782

Priprema sošivilja za otroke

Ponudbe pod "Perfektna 9768" na upravo Slov. Naroda. 9768

Proda se rezkalni stroj (Fischer) za mizarje.

Poizve se pri g. R. Kebulsek, meh. delavnica Ljubljana, H. enova ulica 17. 9763

Krojaški pomočnik

(Primorec) itče mesta. Ponudbe pod "A. C. 9761" na upravo Slovenskega Naroda. 9761

Intelligentna gospa

zoli mesto gospodinje pri boljsem starejšem gospodu. Ponudbe pod "Gospod nja 9760" na upravo Slovenskega Naroda. 9760

Manufaktura trgovina

v večjem industrijskem mestu Slovenije proda pod ugodynimi pozicijami. Ponudbe pod "Dobra eksistenza 9768" na upravo Slov. Naroda. 9768

Prostovoljna javna dražba.

Dne 27. t. m. se bo prodalo na prostovoljni javni dražbi v Bočkovem, obč. Bloke p. Nova vas pri Raketu, posestvo obstoječe iz hiše, gospodarskih poslopov in 35 oralov njiv, travnikov ter gozdov. Poleg tega se bo predalo tudi 10.000 kg sena. Posetivo je v zelo dobrem stanju. 9770

Prostovoljna javna dražba srebra.

V pisarni notara Antona Galle v Ljubljani, Kralja Petra trg Stev. 2, prodala se bodo potom javne dražbe v soboto, dne 18. t. m. ob 11. uri dopoldne **kaseta srebra za 6 cseb in nekaj drugih srebrnih stvari.** Ogled istotam dan poprej od 3-5 popoldan. 9774

Sprejmem otroka

od 1 let naprej v vso ostrobo v hiši Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9766

Sprejmem

vsak dan večje število stalnih abonentov na prav dobro hrano in po najnižji ceni. Antonija Bureer, Prisojna ul. št. 5.

-Kino-aparat:-

popolnoma kompletno naprodaj. Franciškanska ul. 2-IV., desna stonična. 9764

Manufakturo v komisiji

prezame solidnoznanata trgovina s specijalno v Železnini v Soveniji v svetu in uprave. Ponudbe pod "Hitro vnovcenje 9735" na upravo Slov. Naroda. 9722

Poslovodja

in obenem potnik se sprejme. Nastop takoj. Plača po dogovoru. Ponudbe na Prvo Južnojizersko vinarsko zadružno z. o. z. v Celju. 9656

Prijatelji vrtnarstva

se vabijo k pristopu v društvo "VRTNARSKA SOLA". 9765

Na prodaj

besa železna otoška postelja z žimnicami, marionetno gledališče z lepimi luknami, garni stroj za dečke, salonski citre. Naslov pove uprava Slov. Nar. 9724

Hiša v sredini Ljubljane

pripravna za trgovca, za 800.000 K takoj na prodaj. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9696

Stavbna parcela

v lepi legi pod Rožnikom, okoli 1200 kvadr. metrov, mimo je narejan vodvod in elektrika, na prodaj. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9762

Na Bledu se proda

Hotel "Evrora" s 30 kompletno opremljenimi sobami ter opremjenimi restavracijskimi prostori, nadstropje tudi vila s 8 sobami, kuhinjo, pritlikinami in parkom. Pojasnila daje Kendova grajska uprava na Bledu. 9795

Išče se

oženjen hišec brez otrok, kateri bi mel nosel pri krahah, žena pa bi pomagala v kuhinji ter opravljalna prasiča. Ponudbe na načov Nikolka pl. Kienach, Balagevo, Sami bor. 9754

Nadmlinar

popolnoma več mlinske stroke ter spoden vsak milin samos ojno voditi, prideti, pošten, želi premeni ti službo takoj ali pozneje. Pismene ponudbe pod "Zadnjesivlje 9736" na upr. Sl. Nar. 9736

Potnikom

ki potujejo po vsej Jugoslaviji, se nudi prička, sprejeti še poleg svojega lep predmet proti primerni proviziji. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9577

Meblovano sobo

s po ebnum vhoodom išče go pod. Ponudbe na hotel Lloyd soba št. 6, Sulc. 9773

Potnik

se takoj sprejme proti dobrui proviziji za dobro vredne predmete. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9729

V najem

se vzame **gostilni ka koncesija** za Ljubljano. Ponudbe pod "Koncessija 9722" na upravo Slovenskega Naroda. 9722

Izjavu.

odpisani Izjavljam, da nisem članik za dogovore, katere bi napravila moja žena Marija Celarc.

Anton Cesar,

Krakovska ulica 27. 9779

Ženitna ponudba!

Gospodinja prijetne zunanjosti, vesstransko izobraževu, dobro situirana, ker osamljena, želi znansva z odličnim, znacilnim, izobraženim gospodom sednjih let in dobrem položaju. Le resne neanomne ponudbe z naslovom pod "Primorka 9777" na upravo Slovenskega Naroda. 9777

Večja množina jutaste embalaže

se po ugodni ceni proda. Ponudbe pod "Juta 97-1" na upr. Sl. Nar. 9791

Zenitna ponudba.

Gospodinja prijetne zunanjosti, vesstransko izobraževu, dobro situirana, ker osamljena, želi znansva z odličnim, znacilnim, izobraženim gospodom sednjih let in dobrem položaju. Le resne neanomne ponudbe z naslovom pod "Primorka 9777" na upravo Slovenskega Naroda. 9777

Fani Košak vdova Rus naznanja v imenu svojih hčera, zetov in vnuka tužno vest, da je njen soprog, gospod

Josip Košak

dne 13. novembra 1922 nenadoma preminul.

Pogreb blagega pokojnika se bo vršil dne 15. novembra 1922 ob 10. dopoldne iz hiše žalosti v Podgabru na pokopališče v Velikem Gabru.

Podgaber pri Grosupljem, dne 13. novembra 1922.

Rodbina Košak, Stubelj in Nussdorfer.

Krata usoda nam je za vedno vzela našega nad vse ljubljenega sina, brata, nečaka, strica in svaka, gospoda

Dr. MILKA GNEZDA,

zvezkoga in železalškega zdravnika v Garibrodu ter rez. časit. poročnika ki je 4. novembra po kiatki mučni bolezni v 28. letu starosti v Niški oblastni bolniči izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb je bil 7. novembra v Nišu na mestno pokopališče.

NIŠ-LJUBJANA, dne 8. novembra 1922.

Globoko žaljuči ostali.

Zahvala.

Povodom nepričakovane izgube našega predragega

MILKA

izrekamo najgl bokejo zahvalo vsem, ki so blagega pokojnika spremili na njegovu zadnji pot ter nam na ta, ali drugi na in skušali olajšati neizmerno bol, kakor tudi vsem, ki so nam pismeno ali ustmeno izrazili svoje sotutje. Posebno pa se zahvaljujemo: gg. zdravnikom Niške oblastne b.-line z oblastnim sanitetskim in spektorjem ministrica narodnega zdravja g. Jankovićem upravitelju bolnice g. Dr. Savicu in šefu ginekološkega oddelka g. Horček, ki so vse storili, da je bil pogreb pokojnika čim dostojnejši. Niški mestni občini za brezplačno prepustitev mrtvaškega voza in prostora na pokopališču; aktivnim in rezervnim oficierjem Niškega garnizona s komandantom moravske divizije polkovnikom g. Miletčem, niškemu okrožnemu načelniku g. Vidoviću, kabolščemu župniku v Nišu g. Hrdenu in požrtvovalnemu zdravniku g. Dr. Velaševiču za v srce tegajoča govora, gdč. Girdeviči za ginaljivo petje v cerkvi, vsem darovalcem prekrasnega cvetja in končno sanitetskemu šefu g. Dr. Katiču za v imenu ministrica narodnega zdravja izraženo sožalje.

LJUBLJANA, dne 8. novembra 1922.

Globoko žaljuči ostali.

Prva hrvatska štedionica v Zagrebu, glavna podružnica za Slovenijo v Ljubljani, in uradništvo, dovoljuje si naznaniti žalostno vest, da je njen ravnatelj in kolega

Henrik Debevc

po dolgi mučni bolezni v ponedeljek, dne 13. novembra t. l. ob pol 11 uri ponoči preminul.

Pogreb se bude vršil dne 15. novembra t. l. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Na Mirju št. 4, na pokopališče k Sv. Križu.

Vrlemu ravnatelju in vernemu kolci ohranimo časten in trajen spomin.

V Ljubljani, dne 14. novembra 1922.

Zahvala.

Zahvaljujemo se tem potom vsem prijateljem in znancem, kateri so našo mater, gospo

Katarino Bizjak

gostilničarko

tolažili za časa bolezni in jo spremili k večnemu počitku.

Zahvaljujem se posebno g. zdravniku dr. Rusu, prečastiti duhovščini, pevkemu društvu "Slavec" za v srce segajoče žalostinke ter vsem darovalcem krasnega cvetja.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1922.

Zahvaljuje družine: Bizjak, Bunc, Česar.

Za modni salon

Naše gospodčina sobo ali h kaki gospoj z dobrim pogojem, usnih jamčam. Ponudbe pod "Uspih 9799" na upravo Slovenskega Naroda. 9799

Pekl!

Popolnoma nov stroj za deljenje testa, 30 delni, modern, se proda vsled nakupa večjega stroja. V. Bizjak & drug. Rogaška Slatina. 9792

Uradnica

Samostojna, se sprejme pod ugodnimi pogoji za stalno službo. Pogoji pred vsem dobra strojenjska. Ponudbe pod "Dobro mesto 9756" na upravo Slov. Naroda. 9756

Gospa išče službo

samo čez dan za strežnico ali kuharico od 8. zjutraj do 6. zvečer. Gre tudi za gospodinjo. Ponudbe pod "Gospa 9747" na upravo Slov. Naroda. 9747

Sprejemem takoj

izurjenega delavca za emajljano posodo. Plača jako dobra. Mila Atević, slovenski trgovec, Skopje. 9462

Imam vedno v zalogi

usnjate suknjice

ter jih izdelujem na željo po meri od K. 3.000 naprej. Gg. trgovcem dam popust.

Kristjan Premru, Kranj
modni kočič in izdelovatelj usnjentih suknjic.

Trgovski lokal

z sredini trga Tržič se odda za večletno dobo v najem. Istopom se proda električni motor 220 V 2 PS s 3 m dolgo trasmisijo in 3 jermanicami. Pogoji se izvedo pri A. Jelenc, Tržič.

Dobro vpeljani potniki

za licejo za že vpeljano sezjsko blago proti dobrji proviziji. Ponudbe na poštni predal št. 41.

"Pri nizki ceni".

"Pri nizki ceni".

IGNAC ŽARGI

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 3

Priporoča veliko zalogo raznega perila posebno zimskih potrebštin, jopic, sraje, hlač, rokavice, otroč. vol. oblike, kapic itd. po znižanih cenah.

Pletilni stroj

za jopic, večje vrste, se proda. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9752

Hiša z vrtom

na mirnem kraju v Ljubljani, se proda. Stanovanje prosto v d. en mesec h. Ponudila daje g. A. Škop, Kopitarjeva ul. št. 6-II. 9721

Drva

oddajam vsako množino. Rezanje drva z motornim obratom. Ludvik Heršič, na Priskovcu za prej. belgi. vojašnice. 8759

Modni salon.

Priporočam se al občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih modnih in športnih oblek, kakor tudi raglanjev po najnovejši modi. Priznano solidno in točna postrežba. Na željo oddelemačev razpolaganjem z najmodnejšimi vzorci. J. Koranič, Restjeva cesta 1/I. desno.

Stežnike (moderce)

po životni meri priporoča
ANA HUTTER, Dunajska c. 6/II
poleg lekarne Piccoli. 2130

PERJE

vsek čas po najnizjih cenah pri
E. VAJDA,

IZVOZ DIVJACINE IN PERUTNINE: ČAKOVEC,
Medjimurje, Jugoslavija.
Brzozovi. VAJDA, Čakovec, telef. 59.

Strešno lepenko

prvovrtno Kontinental, (Kontinentalderpapp)

Lesni cement,

Grosol, najboljše sredstvo za manjše lepenke dobavlja v vsaki množini najcenejše

Jos. R. Puh, Ljubljana,
Gradska ulica 22. Telef. 513.

Kožuhovina

svila, modni nakit, predpasniki, spodaja krilia

po znižanih cenah

pri
A. Šinkovič M. K. Soss

LJUBLJANA, Mestni trg 19.

Zahtevaite**"MEDICINAL KONJAK"**

z znamko

"ALKO — modri križec"

in najfinje krem likerje!

,,ALKO", LJUBLJANA, KOLIZEJ.

Naznanilo fuzije.

Podpisana upravna sveta Slovenske eskomptne banke in Trgovske banke d. d. v Ljubljani naznanjata, da sta se združila oba zavoda vsled soglasnih sklepov izrednega občnega zbora z dne 20. maja 1922 ter bodovala odalej vodila posle pod tvrdko

Trgovska banka

Novi zavod razpolaga z delniško glavnico

K 60,000.000—

in precejšnjimi rezervami ter bode mogel ustreči zahtevam svoje cenj. klijente najkulantneje.

Prosimo, da ohranite do sedaj naklonjeno zaupanje tudi novemu zavodu in beležimo

Upravni svet

Slovenske eskomptne banke.

Upravni svet

Inženirska banca d. d. v Ljubljani.

Zimska sezija!

Velike množine zimskega blaga ravnokar došle.

A. E. Skaberné Ljubljana

Mestni trg 10

upujejo kože lisčete, kune, krte, polhe, zlate itd. po najvišjih dnevnih cenah.

P. Semko

Ljubljana, Križevniška ulica 7.

BENZOV AUTOMOBIL

Isp voz in eden manjši

se proda

Slika brezplačno

HANS BÖHM, Salzburg - Lehen, Österreich

Hiša z dobro vpeljano trgovino

v sredini prometnega mesta Slovenije, z vsem ali brez inventarja, se takoj proda. — Stanovanje in hiša, vodovod in električna razsvetjava. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 9734

Tovarna na deželi išče knjigovodjo - bilancista

prvorstno moč z dobrimi referencami. Stanovanje prosto. Nastop takoj. Obširne ponudbe po možnosti s siiko, pod "Zaupno mesto 9680" na upr. Slov. Naroda.

Močne trpežne bakrene kotle vseh vrst s širokimi kapami, izdeluje samo

kotlarska zadruga

v Ljubljani, Kolodvorska ul. št. 23. Čisti domaći izdelki! Stalna zalogal Nizke cene!

Sprejemajo vse v to stroko spadajoča popravila.

tvornica kuvert

FRAN MULEC & drug

Od sedaj naprej na Vožarskem potu št. 1. (vozel Karlovske ceste) ter se priporoča za dobavo vseh vrst kuvert.

Poziv k subskripciji delnic.

Ministrstvo za trgovino in industrijo v Beogradu je pripravljalu konzorciju za ustanovitev zavarovalne d. d. v Mariboru z odlokom z dne 10. oktobra 1922 VI št. 4433 dovolilo, da prične s pripravljalnimi deli za ustanovitev zavarovalne d. d. s sedežem v Mariboru. To novo podjetje se bode nazivalo

„ZORA jugoslovanska zavarovalna d. d. v Mariboru“**I. Izvleček iz statuta:**

§ 12. Trajanje te družbe časovno ni omejeno.

§ 2. Namens družbe je prevzemanje direktnih ter indirektnih zavarovanj proti ognju in direktnih ter indirektnih živilenskih zavarovanj v območju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

§ 3. Delniška glavnica se določa na 2.500.000 Din in sestoji iz 10.000 komadov na ime se glasečih delnic a po 250 Din nominalne vrednosti.

§ 4. Prevzemna cena vsake delnice znaša 300 Din in mora vsak delničar takoj ob subskripciji vplati a) 50% nominalne vrednosti delnic in b) diferenco med nominalno ter prevzemno ceno, ki znaša 50 Din pri vsaki delničar. Z ažijskim prebitkom se krijejo v prvi vrsti izdatki združeni z osnovanjem družbe. Ostanek pa se dodeli splošnemu rezervnemu fondu.

§ 5. Za ostalih 50% nominalne vrednosti delnic pa podpiše in izroči vsak delničar menice v prid družbe.

§ 15. Prvi upravni svet, ki obstoji iz 5 članov in 2 namestnikov, volijo koncesionari in znaša poslovna doba prvega upravnega sveta pet let.

§ 18. Po preteklu poslovne dobe prvega upravnega sveta izvoli glavna skupščina delničarjev novi upravni svet, sestojec iz 5 članov in dveh namestnikov tudi za dobo 5 let.

§ 27. Ko so emitirane delnice že podpisane, sklicajo koncesionari ustanovno skupščino potom objave v treh v Ljubljani, Zagrebu ter Beogradu izhajajočih uradnih listih.

§ 28. Ustanovna skupščina je sklepna, ako je najmanj toliko delničarjev navzočih, da predstavljajo njihove delnice vsaj 3 desetine delniške glavnice.

§ 30. Ustanovni skupščini je pridržano: a) sklepanje o ustanovitvi družbe ter o statutu; o statutu seveda le v okviru oblastno odobrene oblike; b) volitev nadzorstvenega sveta; c) konstatacija, da je statutarčno predpisani del delniške glavnice v gotovini že plačan. Ustanovna skupščina sklepa o ustanovitvi družbe in o statutu s tako večino glasov, ki predstavljajo najmanj 1 četrino vseh podpisateljev delnic ter vseh delnic, ki se emitirajo.

Vseh drugih slučajih sklepna ustanovna skupščina z absolutno večino glasov.

§ 4. Dodelitev delnic izvrši prvi upravni svet kar najhitreje; za nedodeljene delnice se vplacani denar vrne najpozneje tekom 14 dni po ustanovni skupščini.

II. Podpisovanje delnic se začne 5. novembra 1922 in se konča 11. decembra 1922.**III. Javni subskripciji izročene delnice se bodo podpisovale pri:**

Kreditnem društvu mestne hranilnice v Mariboru, Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani in njenih podružnicah, Jadranki banki in njenih podružnicah, Trgovski banki (poprej Slovenski eskomptni banki) v Ljubljani in njenih podružnicah ter Posojilnici v Mariboru.

Maribor, dne 3. novembra 1922.

Pripravljalni konzorcij snuočje se zavarovalne d. d. „ZORA“ v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 12, pisarna drja Karola Slekaria, odvetnika v Mariboru.